

Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Β' Λυκείου
Κλείδα για το επαναληπτικό διαγώνισμα Οκτωβρίου

A. 1. Λάθος 2. Σωστό 3. Λάθος (6 προτάσεις x 2 μονάδες = 6 μονάδες)

B1. (κατά την προτεινόμενη μοριοδότηση, 10 μονάδες)

- γάρ: Ο σύνδεσμος αιτιολογεί μια φράση που προηγείται: «Ότι δ' οὐ ποιητική ή φιλοσοφία, δήλον καὶ ἐκ τῶν πρώτων φιλοσοφησάντων» (ὅτι δεν είναι πρακτικής αξίας η φιλοσοφία, γίνεται φανερό και από εκείνους που πρώτοι φιλοσόφησαν). Συνεπώς, όλα όσα ακολουθούν αποτελούν μια προσπάθεια απόδειξης του μη χρηστικού χαρακτήρα της φιλοσοφίας. **1 μονάδα**

- **φιλοσοφῶ:** Στην αρχική του ετυμολογική σημασία (φιλῶ + σοφία) το ρήμα σημαίνει «αγαπῶ τη σκέψη και τη γνώση». **Η φιλοσοφία είναι φιλία, επιθυμία σοφίας.** Στην Πολιτεία (475b) του Πλάτωνα λέγεται: καὶ τὸν φιλόσοφον σοφίας φήσομεν ἐπιθυμητὴν εἶναι. **Ο Αριστοτέλης συνδέει άμεσα τη φιλοσοφική δραστηριότητα με την αναζήτηση της αλήθειας:** ὁρθῶς δ' ἔχει καὶ τὸ καλεῖσθαι τὴν φιλοσοφίαν ἐπιστήμην τῆς ἀληθείας [εἶναι σωστό που καλεῖται η φιλοσοφία ἐπιστήμη της αλήθειας] (Μετὰ τὰ Φυσικά, 993b19-20). Γι' αυτόν **η φιλοσοφία αποσκοπεί στην καθαρή γνώση και όχι στη χρησιμότητα.** Ήδη, λοιπόν, από την αρχαιότητα το ρήμα φιλοσοφῶ άρχισε να αποκτά την ειδικότερη σημασία που έχει και σήμερα: **στοχάζομαι, αναζητώ και ερευνώ σε έκταση και βάθος τη φύση των πραγμάτων και την αλήθεια των όντων, τη γνώση, τις αξίες κ.λπ.** **4 μονάδες**

- Ο Αριστοτέλης τοποθετεί **στην αφετηρία της φιλοσοφίας, της κατεξοχήν λογικής δραστηριότητας, ένα πάθος, τον θαυμασμό.** Το συγκεκριμένο πάθος δεν κινητοποιεί μόνο τη φιλοσοφική σκέψη, αλλά επεκτείνεται και κυριαρχεί σε ολόκληρη τη φιλοσοφική του αναζήτηση. **Ο θαυμασμός είναι ο φορέας της φιλοσοφίας** διέπει κάθε βήμα του φιλοσοφημένου ατόμου. **2 μονάδες**

- Σχετική είναι και η σημασία του όρου «**θαυμάζω**»: μένω έκθαμβος, νιώθω έκπληξη για κάτι. Το ρήμα δεν μπορεί να αποδοθεί πλήρως στα νέα ελληνικά, καθώς περιλαμβάνει τόσο την έκπληξη (ευχάριστη ή δυσάρεστη, άρα και την αμηχανία) όσο και την **περιέργεια** και τον θαυμασμό. **Το θαυμάζειν αποτελεί και για τον Πλάτωνα αρχή της φιλοσοφίας:** μάλα γάρ φιλόσοφον τοῦτο τὸ πάθος, τὸ θαυμάζειν. οὐ γάρ ἄλλη ἀρχή φιλοσοφίας ἢ αὕτη [: έντονα ο φιλόσοφος βιώνει την έκπληξη και τον θαυμασμό. Και δεν είναι άλλη η αρχή της φιλοσοφίας παρά ακριβώς αυτή] (Θεαίτητος 155d). Είναι λοιπόν εμφανές ότι με την επιλογή του ρήματος «θαυμάζω» **ο Αριστοτέλης παραπέμπει ευθέως στον πλατωνικό Θεαίτητο.** **3 μονάδες**

Σημείωση: Οι μαθητές μπορούν να αναφερθούν προαιρετικά στη συγχρονία / διαχρονία της φιλοσοφίας (τό νύν /τό πρόωτον) και τα οφέλη της για τον άνθρωπο.

B2. (6 λέξεις x 1 μονάδα = 6 μονάδες)

- ήρξαντο: αρχαίος, πειθαρχία
- γενέσεως: γενέθλια, γενικός
- χρήσεως: χρήσιμος, άχρηστος

Γ. (9 προτάσεις x 2 μονάδες = 18 μονάδες)

1. Σωστό	4. Σωστό	7. Σωστό
2. Λάθος	5. Λάθος	8. Σωστό
3. Λάθος	6. Λάθος	9. Σωστό

Δ1. Λυκούργου, Κατὰ Λεωκράτους υπόθεσις

Μονάδες 20

Πρωτότυπο κείμενο	Νεοελληνική απόδοση
[8] <u>Οὕτω γὰρ ἐστὶ δεινὸν τὸ γεγενημένον ἀδίκημα καὶ τηλικούτον ἔχει τὸ μέγεθος,</u> <u>ὥστε μήτε κατηγορίαν μήτε τιμωρίαν ἐνδέχασθαι εὐρεῖν ἀξίαν *</u> <u>μήτ' ἐν τοῖς νόμοις ὠρίσθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν ἀμαρτημάτων.</u> <u>Τί γὰρ χορὴ παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα * δὲ τοῖς πατρῷοις ἱεροῖς,</u> <u>ἐγκαταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγόνων θήκας, ἅπασαν δὲ τὴν χώραν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις παραδόντα;</u> <u>Τὸ μὲν γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν τιμμάτων, θάνατος,</u> <u>ἀναγκαῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπιτίμιον, *</u> <u>ἔλαττον δὲ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων κατέστηκε.</u>	[8] Γιατί τόσο φοβερό είναι το αδίκημα που έχει συμβεῖ (:διαπραχθεῖ / επιτελεστεί) και έχει τόσο μεγάλη βαρύτητα (/ είναι τόσο μεγέθους) ὥστε οὔτε εἶναι δυνατό να προτείνω αντάξια κατηγορία ή ποινή οὔτε να ορισθεῖ στους νόμους τιμωρία αντάξια των σφαλμάτων (: εγκλημάτων) Τί δηλαδή πρέπει να πάθει (: ποια τιμωρία πρέπει να υποστεί) αυτός που εγκατέλειψε από τη μια την πατρίδα, που (τυχόν) δεν υπερασπίστηκε τα πατρῶα ιερά, που εγκατέλειψε τους τάφους των προγόνων, και που παρέδωσε ὅλην ανεξαιρέτως τη χώρα υποχείριο στους εχθρούς (: στα χέρια των εχθρών); Η μεγαλύτερη πράγματι και τελευταία (: χειρότερη / βαρύτερη) από τις ποινές, ο θάνατος (δηλαδή), αν και ορίζεται από τους νόμους ως η μεγαλύτερη τιμωρία κατέστη (: εἶναι) ὅμως πολύ μικρότερη από τα αδικήματα του Λεωκράτη.
[10] <u>εὖ δ' ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι,</u> <u>ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε.</u>	Να γνωρίζετε καλά, ἄνδρες, ὅτι ὄχι μόνο θα τιμωρήσετε τώρα αὐτόν αν τον καταδικάσετε (/καταδικάζοντάς τον), ἀλλὰ και ὅλους ανεξαιρέτως τους νέους θα προτρέψετε στην ἀρετή.

* δεν αποδίδονται μονάδες στα τμήματα λόγου για τα οποία δίδεται λεξιλογική ή μεταφραστική οδηγία.

Δ2.α.

4 σημεία (•) x 2 μονάδες = 8 μονάδες

Ὅπως προκύπτει από το δοθέν απόσπασμα από τον κατὰ Λεωκράτους του Λυκούργου, ο ρήτορας ζητεί από τους δικαστές να αποδίδουν μεγάλη σημασία στη δίκη κατὰ του Λεωκράτη, ὥστε να διασφαλιστεῖ η δικαιοσύνη.

- Θεωρεῖ ὅτι αν ο Λεωκράτης καταδικαστεῖ με την ψήφο τους («κατεψηφισμένοι»), **δε θα τιμωρήσουν μόνον αὐτόν, ἀλλὰ επιπλέον θα παροτρύνουν και τους νεότερους στην ἀρετή.** Αιτιολογεῖ τη θέση του («γάρ»),
 - λέγοντας ὅτι **δύο εἶναι τα στοιχεῖα που εκπαιδεύουν τους νέους:** η **τιμωρία των ἀδίκων** («ἡ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία») και η **ανταμοιβή στους ἐνάρετους** («ἡ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά»).
 - Στρέφοντας την προσοχή τους στο καθένα χωριστά, αφενός **ἐξαιτίας του φόβου της τιμωρίας θα αποφεύγουν την ἀδικία**, («τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι»), ενῶ
 - αφετέρου, **θα ἐπιδιώκουν την ἀρετή λόγω της δόξας που θα τους ἐπιφέρει.** («τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι»).
- Ἔτσι λοιπόν, ὅταν οι δικαστές θα αποδίδουν τη δικαιοσύνη, οφείλουν να ἔχουν κατὰ νου ὅτι οι αποφάσεις τους διαμορφώνουν την ηθική, το χαρακτήρα και το αἶσθημα δικαιοσύνης των νεοτέρων.

Δ2.β.

2 μονάδες

- γ. θεωρεῖ ντροπιαστικό να συμμετέχει ο Λεωκράτης στις θυσίες στην πόλη.

Δ3.α.

10 λέξεις x 1 μονάδα = 10 μονάδες

ἐστι	το β' & γ' ενικό της Προστακτικής Ενεστώτα & στην Οριστική του Μέλλοντα	ἴσθι ἔστω	ἔσει ἔσται
τῶν προγόνων	τη δοτική του ενικού αριθμού	τῷ προγόνῳ	
τὰς θήκας	την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού	αἱ θήκαι	
πολίτας	την κλητική και τους δυο αριθμούς	(ὦ) πολῖτα (ὦ) πολῖται	
τοῖς πολεμίοις	την κλητική του ενικού αριθμού	(ὦ) πολέμειε	
τὴν δόξαν	τη γενική του ενικού αριθμού	τῆς δόξης	

Δ3.β.

8 λέξεις x 1 μονάδα = 8 μονάδες

ἄξιαν τιμωρίαν	την ονομαστική και τη γενική του πληθυντικού αριθμού	αἱ ἄξια τιμωρίαι	τῶν ἁξίων τιμωριῶν
ὑποχείριον χώραν	την ονομαστική και την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού	αἱ ὑποχείριοι χώραι	τάς ὑποχειρίους χώρας

Δ4.α.

0,5 μονάδα για το περιεχόμενο καθενός από τα 4 κελιά = 2 μονάδες

φυγόντα	Κατηγορηματική μετοχή,	με Υποκείμενο το Α του εἰδῶς (γνώσης) Λεωκράτην
ἐνδέχασθαι	απαρέμφατο σε θέση ῥήματος	σε συμπερασματική απαρκή πρότ. / Υ: εὐρεῖν

Δ4.β.

1 μονάδα για κάθε σημείο (•) = 2 μονάδες

- Το ἄν στο κείμενο **Αοριστολογικό**:
- εντοπίζεται σε αναφορικο-υποθετική πρόταση που εκφέρεται με υποτακτική (εναλλακτικά: προσδίδει αοριστολογική χροιά στο λόγο).

Δ4.γ. Συντακτικές χρήσεις / λειτουργίες που επιτελεί το ὥς: (Ας επιλεγούν από το μαθητή οποιεσδήποτε -3- αναφορές)

1 μονάδα για επιλογή = 3 μονάδες

- Εισάγει **κύρια** πρόταση, ελλείπει άλλης μέσα στην περίοδο (παρατακτικός σύνδεσμος).
- Εισάγει **Δευτερεύουσα** πρόταση (υποτακτικός σύνδεσμος ή αναφορικό τροπικό επίρρημα)
- Συνοδεύει **μετοχή** (αιτιολογική υποκειμενικής αιτιολογίας, τελική, κατηγορηματική, υποθετική παραβολής χροιάς).
- Λειτουργεί ως **καταχρηστική** πρόθεση (σε εμπρόθετο επιρρηματικό προσδιορισμό με αιτιατική), συνήθως για να δηλώσει το ποσό κατά προσέγγιση (Ο εμπρόθετος αυτός μπορεί να λειτουργεί ακόμη και ως Υποκείμενο, Αντικείμενο, ή Κατηγορούμενο).
- Λειτουργεί ως **επιτατικό** θετικού ή υπερθετικού βαθμού επιθέτου ή επιρρήματος.
- Συνοδεύει **κατηγορούμενο** (παρομοιαστικό).
- Συνοδεύει **αριθμητικό** (σε ονομαστική) για να δηλώσει το ποσό κατά προσέγγιση.
- Μαζί με τις προθέσεις εις, ἐπί, πρὸς, **συνοδεύοντας τον εμπρόθετο** (υποδηλώνεται η πρόθεση του υποκειμένου).
- Συνοδεύει **απόλυτο απαρέμφατο**.
- Συνοδεύει ευχетική ευκτική (για να δηλώσει ευχή πιθανή), ή ευχетική οριστική ή το ὄφελον + τελικό απαρέμφατο (για να δηλώσει ευχή ανεκπλήρωτη), σε **εκφράσεις ευχής**.
- Λειτουργεί ως **επιφώνημα**.
- Λειτουργεί ως δεικτικό **επίρρημα**.

1. ☒ Ζωγράφου: Ι. Χρυσίππου 1, ☎ 210 7488030 & ΙΙ. Ξηρογιάννη 10, ☎ 210 7488180
 2. ☒ Χολαργός: Φανερωμένης 13, ☎ 210 6536551
 3. ☒ Αγία Παρασκευή: Ευεργέτου Γιαβάση 9, πλατεία Αγ. Παρασκευής, ☎ 210 6000031

Δ4.δ. αντίστοιχα προς το περιεχόμενο καθενός από τα 6 κελιά = **4** μονάδες

	2x 0,5 μονάδα	2x 1 μονάδα	2x 0,5 μονάδα
λαθεῖν	τελικό απαρέμφατο	Υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα χρή	με υποκείμενο ὑμᾶς / ετεροπροσωπία (υποχρεωτική λόγω απρόσωπης σύνταξης)
ἀκοῦσαι	τελικό απαρέμφατο	Αντίκείμενο στο ρήμα δέομαι	με υποκείμενο ὑμᾶς / ετεροπροσωπία (το οποίο εξάγεται από τη γενική ὑμῶν)

Δ4.ε. 0,5 μονάδα για το περιεχόμενο καθενός από τα 2 κελιά = **1** μονάδα

τὸ γεγεννημένον	επιθετική μετοχή	επειδὴ φέρει άρθρο / επειδὴ εἶναι ἐναρθρη .
------------------------	-------------------------	---